

The mediating role of achievement motivation in the relationship between emotional intelligence with academic performance among female students of technical and vocational schools

Nooshin Sabour Esmaeili*

Assistant professor and faculty member of the Department of Psychology, Kavian Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.
E-mail: sabour_es@kavian.ac.ir

Vajihe Momtaz Eslami

Master's degree in Educational Psychology, Kavian Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.
E-mail: momtazvajihe@gmail.com

Fatemeh Haji Arbabi

Assistant professor and faculty member of the Department of Psychology, Kavian Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.
E-mail: hajiarbabi@kavian.ac.ir

Mehdi Moniri

Vice President of Education and Graduate Studies, Kavian Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.
E-mail: moniri@kavian.ac.ir

Abstract

One of the most important concerns of the education system and families in any society is the academic performance of students. So the aim of the present study was to investigate the mediating role of achievement motivation in the relationship between emotional intelligence with academic performance among female students of public technical and vocational schools in Mashhad. The statistical population of this research includes all female students studying in the government technical and vocational schools of Mashhad in the academic year 2021-2022 (N=45200), which according to Cochran's table, a sample of 381 people was selected using the cluster sampling method. In this research, Pham and Taylor's (1990) academic performance questionnaire, Shrink's emotional intelligence questionnaire and Harter's (1980) academic achievement motivation questionnaire were used. The data obtained from this research were statistically analyzed using AMOS software. The findings showed a significant relationship between emotional intelligence and academic performance, emotional intelligence and motivation for academic achievement, and motivation for achievement with academic performance. Also, the results indicated a significant relationship between emotional intelligence and academic performance with the mediating role of achievement motivation among students. The results obtained from the current research can be used in the form of educational packages for the use of school counselors as well as the teaching staff in order to improve the performance and success of students and provide the information to students and their families.

Keywords: academic performance; emotional intelligence; achievement motivation

* **Corresponding Author:** Nooshin Sabour Esmaeili. E-mail: sabour_es@kavian.ac.ir

How to Cite: Sabour Esmaeili, N., Momtaz Eslami, V., Haji Arbabi, F., Moniri, M. (2023). The mediating role of achievement motivation in the relationship between emotional intelligence with academic performance among female students of technical and vocational schools. *Journal of Studies in Management*, 2(1), 53-65.

موسسه آموزش عالی کاویان

-- جُستارهایی در مدیریت --

دوره ۲، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲، ۶۵-۵۳

jsm.kavian.ac.ir

DOI: 10.22034/JSM.2023.403651.1011

نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای

استادیار و عضو هیات علمی گروه روانشناسی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.

E-mail: sabour_es@kavian.ac.ir

نوشین صبور اسماعیلی* ID

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.

E-mail: momtazvajihe@gmail.com

وجیهه ممتاز اسلامی ID

استادیار و عضو هیات علمی گروه روانشناسی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.

E-mail: hajiarbabi@kavian.ac.ir

فاطمه حاجی اربابی ID

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.

E-mail: moniri@kavian.ac.ir

مهدی منیری ID

چکیده

یکی از مهمترین دغدغه‌های سیستم آموزش و پرورش و خانواده‌ها در هر جامعه‌ای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهر مشهد بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مشغول به تحصیل هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ (N= ۴۵۲۰۰) که با توجه به جدول کوکران نمونه‌ای به تعداد ۳۸۱ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب گردید. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی-همبستگی است. در این پژوهش از پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۰)، پرسشنامه هوش هیجانی شرنیک (۱۹۹۶) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی هارتر (۱۹۸۰) استفاده شده است. داده‌های بدست آمده از این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار AMOS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. یافته‌های حاصل نشان دهنده این است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی، بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت تحصیلی و بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. از نتایج بدست آمده پژوهش حاضر می‌توان در قالب بسته‌های آموزشی به منظور استفاده مشاوران مدرسه و همچنین کادر آموزشی به جهت ارتقاء عملکرد و موفقیت دانش‌آموزان استفاده نمود و اطلاعات آن را در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها قرار داد.

واژگان کلیدی: عملکرد تحصیلی؛ هوش هیجانی؛ انگیزه پیشرفت.

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی موسسه آموزش عالی کاویان است.

* نویسنده مسئول: نوشین صبور اسماعیلی. E-mail: sabour_es@kavian.ac.ir

نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای

نوشین صبور اسماعیلی^{۱*}، وجیهه ممتاز اسلامی^۲، فاطمه حاجی اربابی^۳، مهدی منیری^۴

چکیده

یکی از مهمترین دغدغه‌های سیستم آموزش و پرورش و خانواده‌ها در هر جامعه‌ای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهر مشهد بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر مشغول به تحصیل هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ (N= ۴۵۲۰۰) که با توجه به جدول کوکران نمونه‌ای به تعداد ۳۸۱ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب گردید. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی-همبستگی است. در این پژوهش از پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۰)، پرسشنامه هوش هیجانی شرینگ (۱۹۹۶) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی هارتر (۱۹۸۰) استفاده شده است. داده‌های بدست آمده از این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار AMOS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. یافته‌های حاصل نشان دهنده این است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی، بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت تحصیلی و بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج بیانگر آن است که بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. از نتایج بدست آمده پژوهش حاضر می‌توان در قالب بسته‌های آموزشی به منظور استفاده مشاوران مدرسه و همچنین کادر آموزشی به جهت ارتقاء عملکرد و موفقیت دانش‌آموزان استفاده نمود و اطلاعات آن را در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها قرار داد.

واژگان کلیدی: عملکرد تحصیلی؛ هوش هیجانی؛ انگیزه پیشرفت.

---

۱. استادیار و عضو هیات علمی گروه روانشناسی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.
۲. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.
۳. استادیار و عضو هیات علمی گروه روانشناسی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.
۴. معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی موسسه آموزش عالی کاویان، مشهد، ایران.

مقدمه

یکی از مهمترین وظایف در هر نظام و سیستم آموزشی، توجه به دانش‌آموزان و کیفیت یادگیری آن‌ها در محیط آموزشی می‌باشد. اینکه این دانش‌آموزان مطالب درسی را به چه میزان فراگرفته و تا چه اندازه می‌توانند از اندوخته‌های خود استفاده نمایند، موضوع مهمی است که توجه آموزش و پرورش و همچنین خانواده‌ها را به خود جلب نموده است (حاجی‌آبادی و رستمی، ۱۴۰۰). یکی از عواملی که بیانگر میزان فراگیری دانش‌آموزان است، عملکرد تحصیلی^۱ آن‌ها و مشارکت و فعالیت دانش‌آموز در کارهای کلاسی می‌باشد. میزان توجه و درگیری دانش‌آموز به مطالب ارائه شده توسط معلم و همچنین جدیت آن‌ها در انجام تکالیف نقش مهمی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز خواهد داشت (قربانی و میرزایی، ۱۳۹۹). هنگامی که یک دانش‌آموز بتواند از مهارت‌های یادگیری خود استفاده نماید به پیشرفت‌های بیشتری دست یافته و در نتیجه عملکرد تحصیلی مطلوبی از خود به نمایش خواهد گذاشت (باتلر و وین^۲، ۲۰۱۸). داشتن عملکرد مطلوب تحصیلی باعث ایجاد انگیزه مضاعف در دانش‌آموز شده و همچنین منجر به شکوفایی استعدادها و تقویت مهارت‌های یادگیری او خواهد شد. دانش‌آموزانی که دارای میزان بالای عملکرد تحصیلی هستند، اغلب از شاخص‌های خودکارآمدی برخوردار بوده و این امر به پیشرفت بیشتر آن‌ها کمک شایانی خواهد نمود (آنتونی و ویلیامز^۳، ۲۰۱۷). به منظور شناخت بهتر مولفه‌های موثر در بالا بردن میزان عملکرد تحصیلی و همچنین پیدا نمودن روش‌های نوین جهت افزایش یادگیری و شکوفایی توانمندی‌های دانش‌آموزان نیاز است تا مطالعات بیشتری در این زمینه انجام پذیرد.

مبانی نظری

عملکرد تحصیلی، کلیه فعالیت‌ها و تلاش‌هایی است که یک فرد در جهت کسب علوم و دانش و گذراندن پایه‌ها و مقاطع تحصیلی مختلف در مراکز آموزشی از خود نشان می‌دهد (حسینی و محمدزاده، ۱۳۹۹). اینکه یک دانش‌آموز به چه میزان علاقه‌مندی و انگیزه‌مندی به یادگیری مطالب و مفاهیم درسی داشته باشد، و همچنین چه میزان از خود تلاش و پشتکار در جهت فراگیری این مطالب نشان دهد، تاثیر زیادی بر یادگیری او خواهد داشت (زیمرن و بری^۴، ۲۰۲۰). هر اندازه سطح یادگیری افزایش یابد، میزان عملکرد تحصیلی بیشتر شده و پیشرفت دانش‌آموز افزایش خواهد یافت (رابیندران و نیکولز^۵، ۲۰۱۸). به عبارت دیگر عملکرد تحصیلی را می‌توان مبنای یادگیری دانست که هر چه میزان فراگیری دانش‌آموز بیشتر باشد، شاخص عملکرد وی بالاتر خواهد بود (صالحی و جعفری، ۱۴۰۱).

در هر جامعه‌ای عملکرد تحصیلی موفق دانش‌آموزان نشان دهنده این است که نظام آموزشی در زمینه تعیین اهداف آموزشی و توجه به نیازهای فردی دانش‌آموزان موفق بوده است و زمانی که عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی دارای بالاترین سطح قرار بگیرد می‌توانیم نظام آموزشی را کارآمد و موفق بدانیم (طالبی و خوانساری، ۱۳۹۹). بنابراین سیستم‌های آموزشی به شناخت عواملی که به ارتقای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک می‌کنند، می‌پردازد (بنیابادی و نظریان، ۱۳۹۷). از جمله این عوامل می‌توان به هوش هیجانی^۶ اشاره نمود (یوسف‌نژاد، ۱۳۹۶). هر دانش‌آموز هنرستانی به اقتضا شرایط سنی و همچنین عوامل محیطی عواطف و هیجانات مختلفی را تجربه نموده و این هیجانات منجر به بروز رفتاری مختلفی در وی خواهد شد. هوش هیجانی دانش‌آموزان عامل مهمی در جهت چگونگی تجربه و تنظیم هیجانات و احساسات آن‌ها می‌باشد (محسن‌زاده و نخعی، ۱۴۰۱)؛ لینبریک و پینتریک^۷، ۲۰۱۸). گلمن^۸ (۱۹۹۵) معتقد است اینکه میزان قابلیت و توانایی کلی فرد در مدیریت هیجانات تا چه اندازه باشد، او را به سمت هوش هیجانی بالا سوق داده و شاخص‌های آن را تقویت می‌کند. هر چه بهره‌مندی فرد از این شاخص‌ها بیشتر باشد، آن فرد پاسخ‌دهی مناسب به مشکلات و استرس‌های محیطی را دارد (نیکدل و فراستی، ۱۳۹۶)؛ به نقل از زیندر و روبرتز^۹، ۲۰۱۱). در واقع هوش هیجانی نه تنها به شناخت بهتر عواطف و احساسات کمک می‌کند؛ بلکه این قابلیت را در فرد ایجاد می‌نماید تا در هنگام مواجهه با چالش‌ها و بروز حوادث ناگوار، بتواند کارآیی بهتری از خود نشان دهد (فرجی و عبداللهی، ۱۳۹۹).

1 Academic performance

2 Buttlar & Winne

3 Anthony and Williams

4 Zimmerman & Barry

5 Rabindran & Nichols

6 emotional intelligence

7 Linbrink & Pintrich

8 Gellman

9 Zeidner & Roberts

دانش‌آموزانی که از هوش هیجانی مطلوب برخوردار هستند، قادر خواهند بود تا با شرایط کلاس و محیط آموزش بهتر ارتباط برقرار کرده و خواهند توانست عملکرد تحصیلی بهتری داشته باشند (شهیدی و منصف‌پور، ۱۴۰۰). در واقع هوش هیجانی به دانش‌آموز کمک خواهد نمود، تا بتواند در برابر چالش‌ها و مشکلات تحصیلی از راهبردهای بهتری استفاده نموده و با مدیریت و تنظیم هیجانات، بهتر با شرایط پیش‌رو کنار بیاید (طاهری و جاوید، ۱۳۹۸). از دیگر مولفه‌های مهم که با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه دارد، انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان است. برخورداری دانش‌آموز از میزان مطلوب انگیزه و اینکه این انگیزه‌مندی و برانگیختگی چگونه ایجاد و تقویت گردیده، می‌تواند تاثیر زیادی بر عملکرد تحصیلی آن‌ها داشته باشد (ایوانوویچ و هندرسون^۱، ۲۰۱۸). به اعتقاد هارتر^۲ (۱۹۸۱) انگیزه پیشرفت^۳، انگیزه‌ای است که فرد برای رفع موانع پیشرفت به کار می‌بندد و زمینه‌ساز تلاش بیشتر می‌شود و سبب می‌شود تا فرد قدرت و توانش را در اختیار بگیرد و با انگیزه و شوق به تلاش ادامه دهد تا کاری را هرچه بهتر و سریع‌تر به پایان برساند (رشیدی و علیزاده، ۱۳۹۹). هر چه میزان این انگیزه بیشتر باشد، فرد با انرژی و توان بیشتر در جهت تحقق اهداف تلاش خواهد نمود و از عهده مشکلات و موانع برمی‌آید (خراسانی و بیات، ۱۴۰۱). انگیزه پیشرفت به شخص کمک می‌کند تا ظرفیت‌های خود را افزایش داده و با شکوفایی استعدادهایش به موفقیت دست یابد (راستگو و عبداللهی، ۱۴۰۰؛ هیرچی و موریس^۴، ۲۰۱۸).

انگیزه پیشرفت تهییج کننده میل درونی در جهت رسیدن به اهداف بوده و زمینه‌ساز جدیت و تلاش بیشتر فرد خواهد بود (خاقانی و بروجنی، ۱۳۹۷). به عبارت بهتر افرادی که دارای سطوح بالای انگیزه هستند، در جهت پیشرفت و رسیدن به خواسته‌های خود تلاش زیادی می‌کنند (صحرانورد و شهرستانی، ۱۳۹۹؛ جویز و واگنر^۵، ۲۰۱۹). با توجه به مطالب عنوان شده هدف از انجام پژوهش حاضر پاسخ به این سوال است که آیا انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دارد؟

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ روش اجرا از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی در شهر مشهد که مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ که تعداد آن‌ها ۴۵۲۰۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۱ نفر تعیین که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای جهت شرکت در پژوهش انتخاب شدند.

ابزار گردآوری اطلاعات

- پرسشنامه عملکرد تحصیلی فام و تیلور

این پرسشنامه توسط فام و تیلور (۱۹۹۰) به منظور بررسی و ارزیابی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان طراحی و ساخته شده است. پرسشنامه عملکرد تحصیلی دارای ۴۸ سوال می‌باشد که به وسیله یک طیف لیکرت با نمره‌گذاری ۱=هیچ، ۲=کم، ۳=تا حدی، ۴=زیاد و ۵=خیلی زیاد میزان باورها و عقاید آزمودنی را در خصوص گویه‌های پرسشنامه مورد بررسی قرار می‌گیرد. این مقیاس دارای پنج زیرمقیاس بوده که عبارتند از، خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه‌ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزه شامل می‌باشد. جهت محاسبه نمره کل آزمودنی چنانچه جمع نمرات آزمودنی از پاسخ به سوالات پرسشنامه بیشتر از ۱۴۴ باشد، بیانگر عملکرد تحصیلی قوی او می‌باشد. در مطالعات قلتاش و برزگر (۱۳۸۹) پایایی این پرسشنامه ۸۷٪ گزارش شده است. آندرسون و توماس (۲۰۰۱) روایی محتوایی پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمون ارزیابی کردند. پایایی زیرمقیاس خودکارآمدی برابر ۸۳٪؛ زیرمقیاس تاثیرات هیجانی برابر ۷۸٪؛ زیرمقیاس برنامه‌ریزی برابر ۸۰٪؛ زیرمقیاس فقدان کنترل برابر ۷۷٪ و زیر مقیاس انگیزه برابر ۸۶٪ بدست آمد.

1 Ivanovic and Henderson

2 Harter

3 Achievement motivation

4 Hirschy & Morris

5 Joyner and Wagner

- پرسشنامه هوش هیجانی شرینگ

این پرسشنامه توسط شرینگ (۱۹۹۶) به منظور بررسی و ارزیابی سطوح هوش هیجانی آزمودنی‌ها طراحی و ساخته شده است. پرسشنامه هوش هیجانی دارای ۳۳ سوال بوده و با استفاده از یک مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای میزان باورمندی آزمودنی‌ها در خصوص عبارات پرسشنامه را مورد سنجش قرار می‌دهد. این پرسشنامه دارای پنج بعد می‌باشد که عبارتند از، خودآگاهی، خودتنظیمی، خودانگیزگی، همدلی و مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. دامنه نمره کل پرسشنامه بین ۳۳ تا ۱۶۵ می‌باشد که هر چه میزان مجموع نمرات بیشتر باشد، بیانگر بالا بودن سطوح هوش هیجانی آزمودنی است. در پژوهش‌های فردریک و آنتونی (۲۰۰۰) روایی پرسشنامه به وسیله شیوه دونیمه کردن مورد تایید قرار گرفت و مطلوب ارزیابی شد. پایایی این پرسشنامه در زیرمقیاس خودآگاهی برابر ۸۷٪؛ زیرمقیاس خودتنظیمی برابر ۸۵٪؛ زیرمقیاس خودانگیزگی برابر ۷۹٪؛ زیرمقیاس همدلی برابر ۸۳٪ و زیرمقیاس مهارت‌های اجتماعی برابر ۸۱٪ بدست آمد. پایایی کل پرسشنامه به وسیله محاسبات ضریب آلفای کرونباخ ۸۵٪ گزارش شده است. در مطالعات نایینی و فخریان (۱۳۹۰) روایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت و پایایی کل آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۸۴٪ محاسبه شده است.

- پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی هارتر

این پرسشنامه توسط هارتر (۱۹۸۰) و به منظور ارزیابی سطوح انگیزه پیشرفت تحصیلی در آزمودنی‌ها طراحی و ساخته شده است. پرسشنامه انگیزه پیشرفت دارای ۳۳ سوال بوده و با استفاده از یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱=هیچ وقت، ۲=به ندرت، ۳=گاهی اوقات، ۴=اکثر اوقات، ۵=تقریباً همیشه) میزان انگیزه‌مندی آزمودنی را مورد سنجش قرار می‌دهد. چنانچه مجموع نمرات بدست آمده توسط آزمودنی بین ۳۳ تا ۶۶ باشد، بیانگر میزان انگیزه پیشرفت وی در سطح پایین بین ۶۶ تا ۹۹ بیانگر میزان انگیزه پیشرفت در سطح متوسط و بیشتر از ۹۹ بیانگر میزان انگیزه پیشرفت در سطح بالا است. در تحقیقات ظهیری و رجبی (۱۳۸۸) روایی پرسشنامه مورد تایید اساتید دانشگاه و متخصصان قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۹۲٪ محاسبه شده است. در مطالعات لهر و همکاران (۲۰۰۵) روایی پرسشنامه انگیزه پیشرفت با شیوه بازآزمون مطلوب ارزیابی گردید. پایایی این پرسشنامه بر اساس محاسبات ضریب آلفای کرونباخ ۸۶٪ گزارش شده است.

روش تجزیه و تحلیل

در پژوهش حاضر از آمار توصیفی شامل شاخص‌های میانگین و انحراف معیار و آزمون‌های آماری استنباطی مانند ضریب همبستگی پیرسون و معادلات با استفاده از نرم‌افزار AMOS استفاده شده است.

یافته‌ها

تعداد کل دانش‌آموزان در پژوهش ۳۸۱ نفر بوده که همگی دختر می‌باشند. از مجموع کل دانش‌آموزان شرکت کننده در این طرح تحقیقاتی ۱۰۷ دانش‌آموز (۲۸٪) در پایه دهم؛ ۱۳۰ دانش‌آموز (۳۴٪) در پایه یازدهم و ۱۴۴ دانش‌آموز (۳۵٪) در پایه دوازدهم مشغول تحصیل می‌باشند.

به منظور تجزیه و تحلیل استنباطی و تصمیم‌گیری در مورد فرضیات پژوهش، از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت سنجش وضعیت نرمال بودن یا نبودن داده‌های حاصل از پژوهش استفاده گردید؛ نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان دهنده مطلوب بودن متغیرهای پژوهش و زیرمقیاس‌های آن می‌باشد. جهت بررسی همخطی متغیرهای پژوهش از شاخص تحمل و عامل تورم واریانس استفاده شد. شاخص تحمل (tolerance) ۰/۱ یا کمتر نشان دهنده همخطی بودن است. همچنین عامل تورم واریانس (VIF) بالاتر از ۱۰ نشان دهنده همخطی بودن است.

جدول ۱. نتایج آزمون جهت همخطی و استقلال داده‌ها

متغیرهای پژوهش	tolerance	VIF	دوربین-واتسون
عملکرد تحصیلی	۰/۴۹	۳/۳۷	
هوش هیجانی	۰/۵۷	۳/۴۹	
انگیزه پیشرفت	۰/۵۱	۳/۹۲	۱/۶۷

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	خود کارآمدی	تاثیرات هیجانی	برنامه ریزی	کنترل فقدان	انگیزه	خود آگاهی	خود تنظیمی	خود انگیزگی	همدلی	مهارت اجتماعی	انگیزه پیشرفت
خودکارآمدی	-										
تاثیرات هیجانی	۷۶۸٪	-									
برنامه ریزی	۸۲۶٪	۷۴۳٪	-								
کنترل فقدان	۷۲۴٪	۷۲۲٪	۷۵۲٪	-							
انگیزه	۷۹۳٪	۷۳۵٪	۷۲۳٪	۷۳۴٪	-						
خود آگاهی	۸۱۱٪	۷۷۲٪	۸۱۵٪	۷۴۰٪	۷۶۰٪	-					
خود تنظیمی	۸۳۴٪	۸۱۰٪	۸۵۳٪	۷۶۳٪	۸۵۳٪	۸۶۱٪	-				
خود انگیزگی	۷۷۵٪	۸۲۱٪	۷۹۳٪	۷۲۴٪	۸۱۱٪	۸۲۷٪	۸۶۵٪	-			
همدلی	۷۱۶٪	۷۳۵٪	۷۲۴٪	۶۹۸٪	۸۳۱٪	۷۵۳٪	۷۴۳٪	۷۲۶٪	-		
مهارت اجتماعی	۷۹۳٪	۷۹۶٪	۷۸۰٪	۷۸۳٪	۷۹۶٪	۷۳۴٪	۷۳۳٪	۷۷۳٪	۸۶۲٪	-	
انگیزه پیشرفت	۸۶۳٪	۷۶۹٪	۷۸۳٪	۷۲۲٪	۸۹۲٪	۷۸۲٪	۷۸۸٪	۷۵۴٪	۷۸۰٪	۷۲۵٪	-

بر اساس داده‌های حاصل از جدول ۱ می‌توان نسبت به مفروضه عدم همخطی اطمینان حاصل کرد. بنابراین با توجه به شاخص‌های به دست آمده، می‌توان نتیجه گرفت که شرایط آزمون رعایت شده است، و داده‌های حاصل از اطلاعات آزمون‌ها قابل استناد می‌باشند و مورد اطمینان و مطلوب هستند. یکی دیگر از پیش فرض‌های اجرای مدل پژوهش وجود رابطه معنا دار بین متغیرهای تحقیق می‌باشد که این موضوع با محاسبه ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفته است. براساس خروجی نرم‌افزار SPSS در صورتی که سطح معنا داری در ماتریس همبستگی به ترتیب در سطح اطمینان ۹۹٪ و ۹۵٪ معنا دار باشد، فرض رابطه بین دو متغیر تایید می‌گردد.

نتایج بدست آمده از جدول ۲ نشان دهنده این است که بین متغیرهای پژوهش و زیر مقیاس‌های آن‌ها رابطه معنی داری وجود دارد.

بررسی فرضیه اصلی پژوهش

بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان هنرستان‌های دخترانه با نقش میانجی انگیزه پیشرفت رابطه معنا داری وجود دارد.

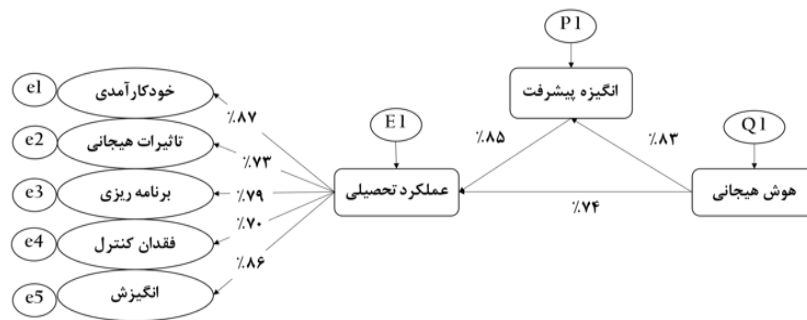
به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش لازم است ابتدا برازش نیکویی میان متغیرها مورد ارزیابی قرار گیرد. از جمله آزمون‌ها مهم در سنجش نیکویی برازش استفاده از شاخص RMSEA است که چنانچه میزان محاسبه شده آن کمتر ۰/۰۸ باشد، بین متغیرهای پژوهش برازش مطلوب برقرار است. از جمله مفروضه‌های آماری مهم در بررسی برازش مولفه‌هایی مانند GFI، IFI، CFI و NFI می‌باشد، که چنانچه مقادیر گزارش شده برای این شاخص‌ها بزرگتر ۰/۹۰ باشد، آنگاه نیکویی برازش در بین متغیرهای پژوهش وجود دارد.

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی پیشنهادی

GFI	IFI	CFI	NFI	RMSEA	df/X ²	df	X ²
۰/۹۳	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۰۶۷	۱/۱۶	۱	۱/۱۶

نتایج بدست آمده از جدول ۳ نشان داد، مقادیر محاسبه شده شاخص‌های برازش در حد مطلوب و نرمال قرار دارند. مقادیر محاسبه شده برای مفروضه مجذور کای بر درجه آزادی برابر با ۱/۱۶ می‌باشد؛ همچنین میزان شاخص RMSEA برابر ۰/۰۶۷ گزارش شده است. همچنین مولفه‌های سنجش برازش نیکویی در شاخص GFI برابر ۰/۹۳، در شاخص NFI برابر ۰/۹۲، در شاخص CFI برابر ۰/۹۱ و در شاخص IFI برابر ۰/۹۲ گزارش شده است. این یافته‌ها نشان دهنده این است که متغیرهای پژوهش از برازش مطلوب برخوردار هستند.

مدل ساختاری

RMSEA=0/065 P-value=0/000

شکل ۱. ضرایب معناداری و الگو مسیر در مدل پیشنهادی پژوهش

جهت آزمودن ضریب تعیین و ضریب تعدیل شده تعیین می‌بایست رابطه بین متغیرهای پژوهش و زیرمقیاس‌های آن‌ها با استفاده از آماره بتا مورد سنجش قرار بگیرد.

جدول ۴. ضریب مسیر غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

sig	Beta	R ²	R	ملاک	پیش بین
۰/۰۰۱	۰/۱۳۴	۳۲۵٪	۳۲۶٪	خودکارآمدی	هوش هیجانی
۰/۰۰۱	-/۱۱۷	۲۴۹٪	۲۴۷٪	تاثیرات هیجانی	
۰/۰۰۲	۰/۱۲۸	۱۷۵٪	۱۷۸٪	برنامه ریزی	
۰/۰۰۱	۰/۱۳۶	۲۶۶٪	۲۶۴٪	فقدان کنترل	
۰/۰۰۳	۰/۱۴۹	۳۱۷٪	۳۱۸٪	انگیزه	
۰/۰۰۳	۰/۱۳۷	۲۸۶٪	۲۸۷٪	خودکارآمدی	انگیزه پیشرفت
۰/۰۰۱	۰/۱۲۲	۳۹۳٪	۳۹۵٪	تاثیرات هیجانی	
۰/۰۰۱	۰/۱۵۶	۳۵۱٪	۳۵۲٪	برنامه ریزی	
۰/۰۰۲	۰/۱۴۲	۳۲۵٪	۳۲۷٪	فقدان کنترل	
۰/۰۰۱	۰/۱۳۰	۴۲۸٪	۴۲۹٪	انگیزه	هوش هیجانی
۰/۰۰۱	-/۱۶۴	۴۲۵٪	۴۲۷٪	انگیزه پیشرفت	

با توجه یافته‌های کسب شده از جدول ۴ و همچنین مقادیر محاسبه شده مفروضه بتا مشاهده می‌گردد بین هوش هیجانی و ابعاد عملکرد تحصیلی ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. همچنین انگیزه پیشرفت تحصیلی قادر است تا میزان عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کرده و بین آن‌ها نیز رابطه معناداری وجود دارد. همچنین انگیزه پیشرفت تحصیلی در ارتباط هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد.

جدول ۵. ضریب رگرسیونی مسیرهای ساختاری الگوی پیشنهادی پژوهش

مسیر	بتا	B	S.E	C.R	P-Value
هوش هیجانی <---> خودکارآمدی	۰/۶۵۸	۲/۳۴	۰/۰۵۳	۱/۱۶۷	۰/۰۰۲
هوش هیجانی <---> تاثیرات هیجانی	۰/۸۳۷	۲/۴۹	۰/۰۴۹	۱/۱۷۹	۰/۰۰۲
هوش هیجانی <---> برنامه‌ریزی	۰/۶۹۱	۳/۴۶	۰/۰۴۳	۱/۲۴۹	۰/۰۰۱
هوش هیجانی <---> فقدان کنترل	۰/۶۷۴	۲/۴۸	۰/۰۶۷	۱/۳۴۶	۰/۰۰۱
هوش هیجانی <---> انگیزه	۰/۷۸۳	۳/۶۷	۰/۰۵۹	۱/۲۶۷	۰/۰۰۳
هوش هیجانی <---> انگیزه پیشرفت	۰/۸۱۲	۲/۹۶	۰/۰۴۷	۱/۳۱۶	۰/۰۰۱
انگیزه پیشرفت <---> خودکارآمدی	۰/۸۳۴	۳/۷۵	۰/۰۵۵	۱/۱۶۷	۰/۰۰۱
انگیزه پیشرفت <---> تاثیرات هیجانی	۰/۷۶۴	۳/۶۱	۰/۰۴۹	۱/۱۳۴	۰/۰۰۳
انگیزه پیشرفت <---> برنامه‌ریزی	۰/۷۳۰	۲/۸۳	۰/۰۴۶	۱/۱۳۳	۰/۰۰۲
انگیزه پیشرفت <---> فقدان کنترل	۰/۶۴۷	۳/۴۷	۰/۰۵۷	۱/۴۳۶	۰/۰۰۱
انگیزه پیشرفت <---> انگیزه	۰/۸۷۳	۲/۶۱	۰/۰۵۳	۱/۳۳۸	۰/۰۰۱

بر اساس داده‌های بدست آمده از جدول ۵ می‌توان چنین نتیجه گرفت، ارتباط میان متغیرهای پژوهش و زیرمقیاس‌های آن‌ها در سطح خطای کمتر ۰/۰۵ معنادار هستند. بنابراین فرضیه اصلی اول پژوهش مورد تایید قرار گرفته و بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر با نقش میانجیگری انگیزه پیشرفت رابطه معناداری وجود دارد.

نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد، انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهر مشهد دارد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های تاجیک و نیازآبادی (۱۴۰۱)، ایمانی و سلیمانی (۱۴۰۱)، جاویدمهر و خسروچردی (۱۴۰۰)، مولایی و زنگنه‌مطلق (۱۴۰۰)، فاضلی و درخشانی (۱۳۹۹)، زمانیان و فیض‌آبادی (۱۳۹۸)، داوودی و تقوایی (۱۳۹۸)، سوری و آرمند (۱۳۹۸)، طهماسبی و جراره (۱۳۹۷)، خاقانی و بروجنی (۱۳۹۷) و تحقیقات اودگار و انرایت (۲۰۲۱)، میلر و گرین (۲۰۲۱)، لیبسی و هریس (۲۰۲۰)، سولبرگ و هاپکینز (۲۰۲۰)، جانسون و دنیل (۲۰۱۹)، فارل و وودز (۲۰۱۹)، ایوانوویچ و هندرسون (۲۰۱۸)، همبری و لیگت (۲۰۱۷)، فرانسیس و جونز (۲۰۱۷)، بریج و متیو (۲۰۱۷) و فرناندز و بورکال (۲۰۱۶) همسو می‌باشد. بر طبق نظریه شرینگ (۱۹۹۶) دانش‌آموزان با سطوح بالای هوش هیجانی قادر هستند که بهتر هیجانات و عواطف خود را در محیط آموزشی کنترل و مدیریت نمایند که این موضوع منجر به با افزایش میزان یادگیری آن‌ها خواهد گردید. هر چه دانش‌آموز بتواند بیشتر بر هیجانات خود کنترل داشته باشد، تمرکز بیشتری را معطوف درس و یادگیری کرده و در نتیجه با فراگیری بهتر مطالب درسی از خود عملکرد تحصیلی مطلوب‌تری نشان خواهد داد. همچنین پایین بودن سطوح هوش هیجانی منجر به ایجاد رفتارهای نامناسب در کلاس شده و این موضوع مانع از فراگیری مطالب درسی ارائه شده توسط معلمان خواهد گردید (نلسون و مارتین، ۲۰۱۹). عدم کنترل بر روی هیجانات و احساسات می‌تواند توجه دانش‌آموز را نسبت به یادگیری و مسائل درسی دچار مشکل کرده و همین امر سبب افت تحصیلی و پایین آمدن عملکرد درسی آنان شود (خالقی‌فر و عنایتیان، ۱۳۹۹). از طرف دیگر بر طبق نظریه هارتر (۱۹۸۱) هر چه میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز بیشتر باشد، تلاش بیشتری در جهت یادگیری از خود نشان داده و همین امر موجب بالا رفتن فراگیری مطالب درسی خواهد شد. داشتن انگیزه پیشرفت باعث خواهد شد تا دانش‌آموزان سختی‌ها و مسائل مشکل در راه کسب یادگیری را بیشتر تحمل نمایند و با پشتکار بیشتر در جهت موفقیت تحصیلی گام بردارند (سنگسری و مومیوند، ۱۳۹۶).

از طرفی نداشتن انگیزه پیشرفت تحصیلی و یا پایین بودن میزان آن باعث دلزدگی دانش‌آموزان می‌شود. هر چه میزان انگیزه در دانش‌آموز پایین‌تر باشد، توجه کمتری در کلاس درس خواهد داشت و در انجام تکالیف اهمال‌کاری زیادی از خود نشان می‌دهد. بی‌انگیزگی دانش‌آموز زمینه‌ساز افت یادگیری او شده و این موضوع سبب کاهش عملکرد تحصیلی او خواهد شد (جهانیان و زمان‌پور، ۱۳۹۹).

شرینگ (۱۹۹۵) معتقد است دانش‌آموزانی که قادر هستند عواطف خود را کنترل کرده و توانایی تنظیم هیجان بالایی دارند، می‌توانند در هنگام مواجهه با مشکلات و چالش‌ها از خود واکنش بهتری نشان دهند و این امر موجب بروز رفتاری سالم و مطلوب از سوی آن‌ها می‌گردد (مندی و مارسلو، ۲۰۱۸). داشتن کنترل به هیجان‌ات باعث می‌گردد تا دانش‌آموز بتواند از مهارت‌ها و ظرفیت‌های خود جهت حل موانع و رفع مشکلات استفاده کرده و همین امر باعث ایجاد انگیزه و میل در جهت پیشرفت در دانش‌آموز خواهد شد. هر چه میزان مولفه‌های هوش هیجانی در دانش‌آموز بیشتر باشد، سطوح انگیزه پیشرفت تحصیلی در او افزایش خواهد یافت و با اشتیاق بیشتر به یادگیری مطالب درسی اقدام خواهد نمود (چگینی و گودرزی، ۱۳۹۷). از طرفی نداشتن هوش هیجانی و عدم مدیریت عواطف و کنترل احساسات منجر به بروز رفتاری نامناسب خواهد شد که زمینه‌ساز یأس و بی‌انگیزگی در دانش‌آموز می‌گردد (آکساندر و همکاران، ۲۰۱۷).

این پژوهش نیز مانند دیگر مطالعات دارای محدودیت‌هایی می‌باشد. نخست ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش بر مبنای خوداظهاری آزمودنی‌ها بود، لذا این امکان وجود دارد که شیوه پاسخ‌دهی آن‌ها تحت تاثیر سوگیری قرار گرفته باشد. از طرف دیگر جامعه آماری مورد استفاده در این پژوهش از میان دانش‌آموزان دختر در سطح شهر مشهد می‌باشد. لذا به منظور تعمیم یافته‌ها به سایر اقشار و گروه‌ها بهتر است احتیاط لازم صورت پذیرد. همچنین با توجه به اینکه پژوهش حاضر به بررسی رابطه همبستگی میان متغیرهای ملاک، پیش‌بین و میانجی پرداخته است، لذا رابطه علت و معلولی متغیرهای پژوهش مشخص نمی‌باشد. از نتایج بدست آمده در پژوهش حاضر می‌توان در قالب بسته‌های آموزشی به منظور استفاده مشاوران مدرسه و همچنین کادر آموزشی به جهت ارتقاء عملکرد و موفقیت دانش‌آموزان استفاده نمود و اطلاعات آن را در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها قرار داد.

منابع

- بخشایش‌پور، م؛ و محمدیان، ک. (۱۳۹۸). بررسی میزان هوش هیجانی و تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. اولین همایش ملی مدرسه فردا، اردبیل.
- بنیادی، م؛ و نظریان، ع. (۱۳۹۷). نقش برنامه‌ریزی تحصیلی بر موفقیت تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه در شهر رشت‌خوار. اولین همایش ملی برنامه درسی و اشتغال، مشهد.
- پورلسانی، م؛ و قنبرپور، ر. (۱۳۹۶). بررسی عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان های ناحیه ۲ کرج در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش. هفتمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران.
- جاویدمهر، م؛ و خسروجردی، ط. (۱۴۰۰). بررسی عوامل مرتبط بر موفقیت تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. دومین همایش علمی پژوهشی یافته‌های نوین علوم مدیریت، کارآفرینی و آموزش ایران، تهران.
- جهانیان، ا؛ و زمان‌پور، ط. (۱۳۹۹). مقایسه انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی. مجله یافته‌های نوین آموزش و تربیت، ۹(۴)، ۱۰۴-۱۰۹.
- چگینی، د؛ و گودرزی، ل. (۱۳۹۷). هوش هیجانی و تاثیر آن در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه. سومین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان.
- حاجی‌آبادی، ف؛ و رستمی، ط. (۱۴۰۰). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بر مبنای خودمختاری و سازگاری شخصی. سومین کنفرانس بین‌المللی علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش، تهران.
- حسینی، س؛ و محمدزاده، ج. (۱۳۹۹). بررسی عوامل موثر بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه. دومین کنگره یافته‌ها جدید در حوزه خانواده، بهداشت روان، اختلالات، پیشگیری و آموزش، تهران.
- خاکپور، آ؛ و مومنی، ج. (۱۳۹۰). پیش‌بینی امید تحصیلی و انگیزه تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف در دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر مرودشت. دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در علوم تربیتی و مطالعات رفتاری و آسیب‌های اجتماعی ایران، تهران.
- خالقی‌فر، ا؛ و عنایتیان، س. (۱۳۹۹). بررسی تاثیر هوش هیجانی و خلاقیت بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شهر قوچان. پنجمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.
- خالقی‌فر، ن؛ و هادیان، ف. (۱۳۹۶). بررسی تاثیر هوش معنوی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر مریوان. دهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.
- روستایی، ع؛ و بهرامی، س. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط میان برخورداری هوش هیجانی و پیشرفت دانش‌آموزان ابتدایی. دهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.
- سنگسری، خ؛ و مومیوند، ت. (۱۳۹۶). بررسی نقش انگیزش بر پیشرفت تحصیلی و سطوح یادگیری دانش‌آموزان. اولین کنفرانس ملی تازه‌های روانشناسی تکاملی و تربیتی، بندرعباس.
- صالحی، ف؛ و جعفری، ر. (۱۴۰۱). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی بر اساس مولفه‌های مهارت‌های اجتماعی و پذیرش اجتماعی. فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه، ۱۱(۳)، ۱۰۳-۱۱۰.
- طالبی، ع؛ و خوانساری، ن. (۱۳۹۹). نقش برنامه‌ریزی تحصیلی بر موفقیت تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه در شهر رشت‌خوار. اولین همایش ملی برنامه درسی و اشتغال، مشهد.
- ظهیری، ت؛ و رجیبی، م. (۱۳۸۸). رابطه انگیزش تحصیلی و انگیزه پیشرفت با محیط آموزشی دانشجویان دختر. فصلنامه زن و فرهنگ، ۷(۴)، ۲۳-۲۸.
- عباس‌پور، د؛ و کوچکی، ر. (۱۳۹۸). تاثیر برنامه موفقیت تحصیلی بر عملکرد و خودپنداره تحصیلی، نگرش نسبت به مدرسه، یادگیری شیوه موفقیت در مدرسه و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان. فصلنامه روانشناسی مدرسه و آموزشگاه، ۸(۳)، ۵۶-۶۱.
- علیپور، ی؛ و کریمی، س. (۱۳۹۷). بررسی رابطه هوش معنوی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر آباد. چهارمین همایش بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مشاوره، تهران.
- فرجی، ل؛ و عبداللهی، د. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه. سومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی و علوم انسانی، اهواز.
- قربانی، س؛ و میرزایی، س. (۱۳۹۹). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس هوش هیجانی و سطوح انگیزش. هفتمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.

محسن‌زاده، م؛ و نخعی، ه. (۱۴۰۱). نقش برنامه‌ریزی در موفقیت تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان. اولین کنفرانس ملی تازه‌های روانشناسی تکاملی و تربیتی، بندرعباس.

مرادیان، س؛ و اوجی‌نژاد، ن. (۱۳۹۲). بررسی و تبیین عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان؛ موانع و راهکارها. دومین کنفرانس ملی روانشناسی و علم زندگی، شیراز.

نائینی، ک؛ و فخریان، س. (۱۳۹۰). هنجاریابی پرسشنامه هوش هیجانی در دانش‌آموزان. دوفصلنامه روانشناسی و مدرسه، ۶(۳)، ۷۸-۸۲.

یوسف‌نژاد، م؛ و پورفرد، م. (۱۳۹۶). رابطه هوش معنوی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دوره متوسطه شهرستان شادگان. کنگره بین‌المللی بهداشت روان و علوم روانشناختی، تهران.

Alexander, J., Dweck, S., & Leggett, E. (2017). Predicting academic achievement motivation based on students' emotional intelligence. *Journal of American Psychologist*, 14, 269-275.

Anderson, G., & Midley, C. (2018). Avoiding demonstration lack ability, underexplored aspect of goal theory. *Journal of Educational Psychology*, 12, 245-253.

Anderson, K., & Thomas, O. (2001). Examining the validity and reliability of Pham & Taylor's academic performance questionnaire. *Journal of Contemporary Educational psychology*, 21, 230-235.

Bridges, R., & Matiwe, F. (2017). Using attributional predict academic performance, how does it compare to traditional methods. *Journal Personality and Individual Differences*, 12, 215-223.

Canley, F., & Duncan, H. (2018). Effective factors in improving students' academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 18, 167-174.

Dulicz, V., & Higgs, P. (2019). Emotional intelligence, social coping and psychological, distress among Chinese gifted students in Hong Kong. *Journal of High Ability Studies*, 13, 215-223.

Feredrick, L., & Antoni, M. (2000). The relationship between emotional intelligence and spiritual intelligence with the mediating role of students' academic motivation. *Educational Research Review*, 18(10), 298-302.

Fernandez, S., & Brrocal, P. (2016). The Emotional intelligence as predictor of mental, social physical health in university students. *Journal of Psychology*, 13, 276-284.

Hembree, F., & Leggett, C. (2017). can self-regulated learning support the problem solving of third-grade students with mathematics anxiety. *Journal of Mathematics EducatioHown*, 11, 167-175.

Hirschy, A., & Morris, J. (2018). Individul Differences attributional style, The reational influence of self-efficacy, self-esteem, And sex role identity. *Personality and Individul Differences*, 13, 345-356.

Ivanowich, T., & Henderson, L. (2018). Runaways and effectiveness of family structure and family therapy, supportive therapy in the change. *Journal of Psychology*, 12, 168-175.

Joiner, E., & Wagner, K. (2019). Reducing hopelessness, the interaction of enhancing and depresogenic attributional styles for positsve and negative life events among youth psychiatric inpatients. *Research and Therapy*, 11, 237-245.

Linbrink, A., & Pintrich, R. (2018). Achievement goal theory and affect, asymmetrical bidirectional model. *Journal of Educational Psychologist*, 11, 207-214.

Linnenbrink, E., & Pintruch, L. (2018). Emotional intelligence and its impact on students' academic progress. *Journal of Personality & Psychology*, 16(9), 246-252.

Mendy, D., & Marsello, F. (2018). The effect of emotion regulation on student procrastination with the mediation of academic self-efficacy. *Journal of Educational Psychology*, 17, 264-270.

Nelson, C., & Martin, F. (2019). The relationship between children's emotional intelligence and external behavioral problems with emphasis the behavioral problems of students in school. *Journal of personality and social psychology*, 19, 342-349.

Salovey, F., & Mayer, L. (2018). Emotional development and emotional intelligence. *General Practice Update*, 12, 178-186.

* نویسنده مسئول: نوشین صبور اسماعیلی. پست الکترونیکی: sabour_es@kavian.ac.ir

نحوه استناد: صبور اسماعیلی، نوشین؛ ممتاز اسلامی، وجیهه؛ حاجی اربابی، فاطمه؛ منیری، مهدی. (۱۴۰۲). نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه هوش هیجانی با عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای. فصلنامه جستارهایی در مدیریت، ۲(۱)، ۶۵-۵۳.